

॥ ४९ ॥ धर्मेचेति चकारचतुष्टयादधर्मादिचतुष्टयमव्यत्रोक्तं हानार्थमिति बोध्यं ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ अनागतोऽनागतुको नित्यसिद्ध इति यावत् एवं विधो यो मोक्षः कैवल्यं तदेव स्वरूपं यस्य समोक्षः यद्वा मोक्षे

मिच्छन् मुचोर्कर्मकस्य गुणो वेतिसि निगुणोऽभ्यासलोपश्च मुमुक्षुरित्यर्थः लोकहित इति भावः ॥ ५३ ॥ अन्यावेदचतुष्टयसंहिताभ्यः पृथग्भूता तदर्थवती ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ श्रूयते येन यः शृणोतीत्य

आकर्ण्य भक्त्या सततं जयाख्यं भारतं महत् ॥ श्रीश्र्वकीर्तिस्तथाविद्या भवं तिसहिताः सदा ॥ ४९ ॥ धर्मे चार्थे च कामे च मोक्षे च भरतर्षभ ॥ यदिहास्ति तद्व्यत्रयन्नेहास्ति न कुत्रचित् ॥ ५० ॥ जयो नामेति हासोयं श्रोतव्यो मोक्षमिच्छता ॥ ब्राह्मणेन च राज्ञा च गर्भिण्या चैव योषिता ॥ ५१ ॥ स्वर्गकामो लभेत्स्वर्गं जयकामो लभेज्जयं ॥ गर्भिणी लभते पुत्रं कन्यां वा बहुभागिनीं ॥ ५२ ॥ अनागतश्च मोक्षश्च कृष्णद्वैपायनः प्रभुः ॥ संदर्भे भारतस्यास्य कृतवान्धर्मकाम्यया ॥ ५३ ॥ षष्टिशतसहस्राणि च कारान्यां संहितां ॥ त्रिंशच्छतसहस्राणि देवलोकप्रतिष्ठितं ॥ ५४ ॥ पित्र्येपंच दशं ज्ञेयं यक्षलोके चतुर्दश ॥ एकं शतसहस्रं तु मानुषेषु प्रभाषितं ॥ ५५ ॥ नारदोऽश्रावयेद्वानसितो देवलः पितृन् ॥ रक्षोयक्षानश्च कोमर्त्यान् वैशंपायन एव तु ॥ ५६ ॥ इति हासमिदं पुण्यं महार्थं वेदसंमितं ॥ व्यासोक्तं श्रूयते येन कृत्वा ब्राह्मणमग्रतः ॥ ५७ ॥ स नरः सर्वकामांश्च कीर्तिप्राप्येह शौनक ॥ गच्छेत्परमिकां सिद्धिं मन्त्रमेनास्ति संशयः ॥ ५८ ॥ भारताध्ययनात्पुण्यादापि पादमधीयतः ॥ श्रद्धया परया भक्त्या श्राव्यते चापियेन तु ॥ यद्दमांसं हितां पुण्यां पुत्रमध्यापयच्छुक्रं ॥ ५९ ॥ मातापितृसहस्राणि पुत्रदारशतानि च ॥ संसारेष्वनुभूतानि यांति यास्यंति चापरे ॥ ६० ॥ हर्षस्थानसहस्राणि भयस्थानशतानि च ॥ दिवसे दिवसे मूढमाविशंति न पंडितं ॥ ६१ ॥ ऊर्ध्वबाहुर्विरौम्ये पनचकश्चिच्छृणोति मे ॥ धर्मादर्थश्च कामश्च स किमर्थं न सेव्यते ॥ ६२ ॥ न जातुकामान्न भयान्न लोभाद्दुर्मत्यजे जीवितस्यापि हेतोः ॥ नित्यो धर्मः सुखदुःखे त्वनित्ये जीवो नित्यो हेतुरस्य त्वनित्यः ॥ ६३ ॥ इमां भारत सावित्री प्रातरुत्थाय यः पठेत् ॥ स भारतफलं प्राप्य परं ब्रह्माधिगच्छति ॥ ६४ ॥ यथा समुद्रो भगवान्यथा हि हिमवान् गिरिः ॥ स्यातां बुभौरत्ननिधी तथा भारतमुच्यते ॥ ६५ ॥

र्थः उभयत्र विभक्तिव्यत्यय आर्षः ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ भारताध्ययनादिति सार्धं श्लोकः यः व्यासः इमां संहितां शुक्रपुत्रं अध्यापयत् तस्य अधीयतो भारताख्यमिति हासं स्मरतः स्यत्वाच्च पंथरूपेण प्रणयतः भक्त्या परया श्रद्धया च व्यास एव पूज्यस्तस्य वाक्यं प्रमाणमेवेत्यास्तिक्यबुद्ध्या येन पुसा इदं श्राव्यते स पुण्यान् पुण्यकरान् अपि पादं श्लोकपादं पंथपादं वा भारतस्याध्ययनात्परमिकां सिद्धिं गच्छेदिति पूर्वैणाच्चयः श्रद्धां बद्ध्वा भारतमध्ये तव्यमित्यर्थः ॥ ५९ ॥ संख्यायां भारतं पठनीयमित्युक्तं तत्र पठनयोग्यं भारतसारसं ग्रहं चतुःश्लोकीरूपमाह मानेति ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥